

Міністерство освіти і науки України
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут економіки і права
Кафедра туризму і готельно-ресторанної справи

**ТУРИЗМ І ГОСТИННІСТЬ В УКРАЇНІ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

*Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції*

(16–17 жовтня 2014 р., м. Черкаси)

Черкаси

2014

УДК 338.48:33214
ББК 65.43
Т 88

Відповідальні за випуск
Пасека С.Р., Новикова В.І.

Т 88 Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 жовтня 2014 р., м. Черкаси). – Черкаси : Брама-Україна, 2014. – 412 с.

У збірнику представлені статті вчених, молодих дослідників, представників туристського бізнесу, присвячені теоретичним і прикладним питанням туризму і готельно-ресторанної справи, маркетингу та менеджменту у сфері туризму і гостинності, економічним проблемам туризму та готельно-ресторанної справи, соціально-трудовам відносинам у закладах туризму і гостинності, організації дозвілля та відпочинку туристів, інфраструктурі туризму, туристській освіті та кадровому забезпеченню туризму та готельно-ресторанної сфери, міжнародному співробітництву України в галузі туризму, рекреаційним ресурсам і розвитку туризму в регіонах України, екскурсійній діяльності, розвитку санаторно-курортної справи в Україні.

В сборнике представлены статьи учёных, молодых исследователей, представителей туристского бизнеса, посвящённые теоретическим и прикладным вопросам туризма и гостиннично-ресторанного дела, маркетингу и менеджменту в сфере туризма и гостеприимства, экономическим проблемам туризма и гостиннично-ресторанного дела, социально-трудовам отношениям в заведениях туризма и гостеприимства, организации досуга и отдыха туристов, инфраструктуре туризма, туристскому образованию и кадровому обеспечению туризма и гостиннично-ресторанной сферы, международному сотрудничеству Украины в области туризма, рекреационным ресурсам и развитию туризма в регионах Украины, экскурсионной деятельности, развитию санаторно-курортного дела в Украине.

*Рекомендовано до друку на засіданні
Вченої ради Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького (протокол № 2 від 16.09.2014)*

© Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, 2014

ЗМІСТ СОЖЕРЖАНИЕ

Секція 1. Туризм і готельно-ресторанна справа:	8
теоретичні та прикладні питання	
<i>Бейдик О.О., Топалова О.І.</i> Класифікація та нові типи адаптивного туризму	8
<i>Біль М.М.</i> Туристична активність населення в контексті зростання просторової мобільності	14
<i>Бутенко Л.Ю., Захарченко Я.І.</i> Проблеми розвитку індустрії гостинності України на сучасному етапі	19
<i>Бутенко Л.Ю., Копицяк Ю.І.</i> Фірмовий стиль готелю як спосіб максимілізації продажу готельних послуг	22
<i>Галасюк К.А., Лінтуга І.Л.</i> Інтернет як чинник розвитку підприємств готельного господарства	27
<i>Капліна Т.В., Столярчук В.М.</i> Перспективи підвищення якості продукції готельно-ресторанного господарства	30
<i>Кудла Н.Є.</i> Визначення агротуристичної привабливості сільських територій	35
<i>Рогова Н.В.</i> Особливості сталого розвитку туризму на засадах партнерства	42
<i>Садова У.Я.</i> Соціокультурологічні імперативи розвитку туристичної сфери України: міграційний аспект	47
<i>Патійчук В.О., Сергійчук А.Ю.</i> Основні проблеми розвитку паломницького туризму в Україні	53
<i>Смирнов І.Г.</i> Логістика круїзного туризму: теорія та практика	59
<i>Третьяков О.В.</i> Інтернет як середовище туристичної діяльності	64
Секція 2. Маркетинг і менеджмент	69
у сфері туризму і гостинності	
<i>Бабына И.В., Третьякова М.В.</i> Формирование и развитие туристических зон в Республике Беларусь	69
<i>Грицку В.С., Грицку-Андрієш Ю.П.</i> Організація кластеру в системі сільського зеленого туризму Чернівецької області	74
<i>Дрокина Н.И.</i> Информационно-коммуникационные технологии в управлении туристическим предприятием	79
<i>Дроботова М.В., Куценко Н.А.</i> Инновационные проекты в туризме	85
<i>Лопушенко К.І., Пасека С.Р.</i> Управління якістю в туризмі	90
<i>Радченко О.М.</i> Інновації на ринку страхування туристів України	94

Закорчевний В.О. Характеристика погоди літа 2014 р. в Черкаській області для здійснення рекреаційної діяльності	257
Кампов Н.С., Медвідь Л.І. Оцінка потенціалу розвитку туризму в Закарпатській області	264
Кілінська К.Й. Рекреаційно-туристична характеристика буферної зони об'єкту всесвітньої спадщини «Резиденції митрополитів Буковини і Далмації»	269
Кучеренко В.С. Рекреаційне використання Дніпра у межах столичного міста	274
Литвиненко Т.Є., Литвиненко Я.В. Гастрономический туризм как составляющая развития регионов Украины	279
Лопушняк Л.В. Зайнятість трудового населення у приватних садибах (на прикладі Буковинсько-Карпатського туристичного району)	285
Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Василевська Я.В. Готельне господарство Херсонщини як складова інфраструктурних туристсько-рекреаційних ресурсів	290
Павлюк С.М. Історико-культурні ресурси – невід'ємна складова рекреаційно-туристичного природокористування (на прикладі Івано-Франківської області)	296
Паламарюк М.Ю. Аналіз природно-рекреаційних ресурсів Буковинських Карпат для розвитку гірськолижного туризму	300
Пацюк В.С. Сім індустриальних чудес Криворіжжя як ключових об'єктів промислового туризму	303
Першко І.О. Польська культурна спадщина Житомирщини як об'єкт етнічного туризму	309
Романів О.Я., Трусова Т.С., Бричка Р.П. Тенденції розвитку готельного господарства Рівненської області	314
Ситник О.І., Браславська О.В., Шикор М.М. Атрактивність природних та історико-культурних ресурсів Долинського району Івано-Франківської області	320
Ситник О.І., Слободянюк Ю.В. Можливості рекреаційного використання річки Південний Буг у межах Немирівського району	326
Смирнов І.Г. Військова логістика як туристичний ресурс: українські можливості	331
Фастовець О.О. Об'єкти природно-заповідного фонду як ресурси екотуризму Київської області	336
Чичкалюк Т.О. Аналіз стану і можливостей розвитку туризму в національних парках України	341

Ситник О.І., Браславська О.В., Шикор М.
Уманський державний педагогічний університет ім.
Павла Тичини, м. Умань (Черкаська обл.), Україна

АТРАКТИВНІСТЬ ПРИРОДНИХ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ РЕСУРСІВ ДОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка питання. На сучасному етапі розвитку суспільства туристично-рекреаційна сфера є важливим чинником для відпочинку та оздоровлення населення. Рекреація невід'ємна складова сучасного способу життя. Виходячи з економічних та соціальних потреб сьогодення розвиток регіональної структури рекреаційної системи набуває все більшої актуальності. Практично в кожному населеному пункті існують природні та історико-культурні пам'ятки, однак успішного їх використання необхідне удосконалення територіальної організації інфраструктури [6].

Метою дослідження є висвітлення атрактивності природних та історико-культурних ресурсів Долинського району Івано-Франківської області.

Результати дослідження. Долинський район розташований у північно-західній частині Івано-Франківської області і входить до історико-етнографічного регіону Бойківщина. Площа району складає 1,25 тис. км², населення – 69,8 тис. осіб [2].

Долинський район має сприятливі природні умови та ресурси для розвитку туризму. Його північно-східна частина лежить у Прикарпатті у межах Присвічанського поясу і характеризується слабо-хвилястим і рівнинним рельєфом, південно-західна частина знаходиться у межах Зовнішніх Карпат (Привододільні (Внутрішні) Горгани) і характеризується гірським рельєфом сильно піднятих територій. М'який клімат, багаті та різноманітні водні ресурси, флора та фауна, мальовничі краєвиди сприяють розвитку туристичної галузі протягом упродовж року. Також територія району вирізняється різноманітністю історико-культурних туристичних ресурсів, до яких належать історичні, архітектурні та етнографічні пам'ятки, художні промислові об'єкти індустріальної спадщини тощо. Вони поширені по всій території, але більшість з них знаходиться поблизу поселень або в самих поселеннях [7]. Лише перелік загальновідомих пам'яток

природи, музеїв та культових споруд нараховує понад 20 об'єктів. Окрім того є велика кількість об'єктів, які маловідомі, або відомі на суто місцевому рівні, що не зменшує їх значимість.

Одним з наймальовничіших місць району є урочище «Бовкоти», площею 2,2 га (рис. 1), яке знаходиться поблизу с. Станківці в долині р. Лужанка. Особливістю цієї місцевості є виходи на поверхню величезних брил пісковиків. З усіх боків територію урочища оточують ліси, що приваблює туристів. У літній сезон на обох берегах річки виростають наметові містечка. Окрім того на правому березі р. Лужанка у лісі Матієвець височіє так звана «Карпатська кам'яна стіна» (рис. 2). На кілька сотень метрів, ніби виринувши з глибин віків, простягаються величезні брили пісковиків. Різноманітні склепіння зачаровують, навівають страх та спонукають до роздумів над вічністю. Біля скельної стіни знаходяться колишній бункер від часів визвольних звитяг на західно-українських землях, де 03.10.1950 р. героїчно загинули воїни ОУН-УПА та керівник обласного проводу Дорошенко (Всиль Гошовський). Про це свідчать написи на камені та розповіді місцевих жителів про жорстокі бої, які тут точилися [3].

Рис. 1. Урочище «Бовкоти»

Рис. 2. «Карпатська кам'яна стіна»

Поблизу с. Липа височіє г. Яворина (1131 м.), де на одному із схилів розташовувалася старшинська школа «Олені» Української повстанської армії, курсанти якої під керівництвом майора Федора Польового (псевдо «Поль») в урочищі «Глибоке» 15.10.1944 р. полягли у відчайдушному бою зі спецчастиною карателів НКВС.

Також неподалік від школи 31.10.1946 р. у кривці (бункер «Роберта») (рис. 3) героїчно загинув провідник ОУН Карпатського краю Ярослав Мельник (псевдо «Роберт»). Він разом з своєю дружиною Антоніною, новонародженим сином Романом та

побратимами підірвали себе щоб не здатися в руки ворогові. В 1983 група з чотирьох жінок вирішили відшукати цвинтар старшинської школи «Олені» та бункер, але віднайшли їх тільки в 1984 р. Спочатку вшанування загиблих відбувалось таємно. Лише після розпаду Радянського Союзу зусиллями місцевих жителів відновлено цвинтар (рис. 4) та збудовано капличку. Згодом відновили бункер в такому вигляді, яким його створили вояки. Масове вшанування полеглих вояків почалося з 1992 р., а у 1994 р. було започатковано проведення фестивалю патріотичної пісні «Яворина». Свято відбувається щорічно у першу суботу після свята апостолів Петра і Павла. Тисячі туристів з України та ближнього зарубіжжя відвідують фестиваль, щоб віддати данину пам'яті полеглим борцям за волю [10].

Рис. 3. Бункер «Роберта»

Рис. 4. Цвинтар старшинської школи УПА «Олені»

У передгір'ї Карпат, де рівнина переходить у справжні гори, високо над віковими буками підносяться могутні камені-велеті. Бубнинські скелі, або Скелі Довбуша (рис. 5а). Скельно-печерний комплекс знаходиться на висоті 668 м над рівнем моря. Це скельні виступи пісковиків заввишки до 80 м, що утворились близько 70 мільйонів років тому. Кам'яний лабіринт завширшки 200 м простягається серед буково-смерекового лісу із заходу на схід майже на 1 км.

Комплекс названо на честь легендарного опришка Олекси Довбуша. За переказами у XVII–XVIII ст. тут таборувались народні месники, переховуючись від переслідувачів. Вивчивши вибиті на каменях печери, зруби, пази, східці, дослідники дійшли висновку, що скелі використовувалися людьми під помешкання та як фортеця починаючи з X ст. Печерні приміщення мають чіткі геометричні форми, правильні пропорції, рівні поверхні вертикальних стін, дос

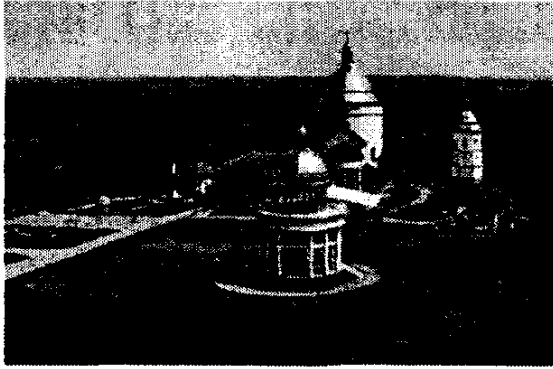
точну прямокутність, чисту обробку стелі. Вважають, що у X–XII ст. тут існувало язичне святилище – палеообсерваторія. Науковці виявили городище з діаметром майданчика 40 м, яке з трьох боків оточене скелями, а з четвертого боку – валом і внутрішнім ровом завширшки 10 м. У скельних породах видовбаний колодязь, до якого ведуть кам'яні сходи, три печери із збереженими пазами для колод. на стінах зображені солярні знаки, заглиблення у формі долоні, личини. Поруч розташований великий курганний могильник у вигляді насипів діаметром 5 м і заввишки до 1 м. Залишки, що складають близько 80% забудови дозволять у подальшому майбутньому відтворити комплекс наскельних укріплень у найвірогіднішому вигляді, який, безумовно, вразить і захопить увагу туристів та екскурсантів, додасть привабливості унікальному природному об'єкту (рис. 5б) [9].

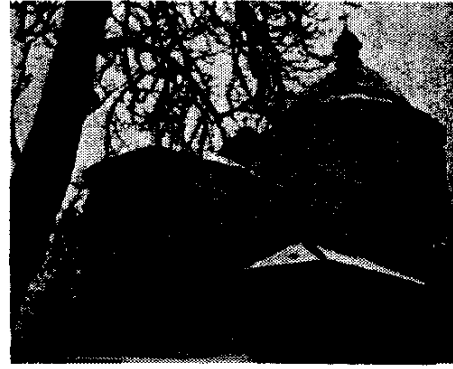
Рис. 5. «Скелі Довбуша»

Унікальними об'єктами на території Долинського району також є культурно-історичні пам'ятки: церкви, монастирі, місцеві краєзнавчі музеї. Зокрема в с. Гошів на Ясній Горі розташований греко-католицький монастир св. Василя Великого, який відомий своєю чудотворною іконою Гошівської Богородиці, і вважається однією із найвеличніших релігійних та історико-архітектурних святинь Західної України. Його щорічно відвідує кілька мільйонів прочан з України та різних країн Європи (рис. 6). У 1570 р. лицар королівського війська Кучулад побудував тут церкву та монастир. На початку XVII ст. монастир спалили кримські татари, а ченців знищили. У 1629 р. церкву та монастир за наказом польського магната Євстахія Шумлянського відновили, а в 1737 р. на Ясну Гору було привезено копію ікони Ченстоховської Богородиці (після освячення – Гошівська Богородиця). У 1950 р. монастир закрили, а ікона зникла. На жаль, до сьогодні

монахи її не можуть знайти. Український іконописець о. Ювеналій Мокрицький кілька років відтворював ікону в Римі, яка згодом була освячена Папою Іваном Павлом II. Пізніше, у 2009 р. Папа Бенедикт XVI благословив та освятив золоту корону для Гошівської чудотворної ікони Божої Матері і 05.08.2014 р. Папою Франциском відбулося посвячення коштовних риз для неї.

а)

б)

Рис. 6. Гошівський монастир

У Гошівському монастирі на одній з прощ 20.05.2012 р. було встановлено своєрідний всеукраїнський рекорд – понад 15 тис. осіб у вишиванках взяли участь у цій події [5].

В центрі м. Долини знаходиться краєзнавчий музей «Бойківщина» ім. Тетяни та Омеляна Антоновичів, який заснований у 2003 р. (рис. 7). Експозиція музею складається з 6 основних відділів: «Кімната родини Антоновичів», зали «Природа», «Історія», «Побут та етнографія» (рис. 8), «Бойківська хата», а також відділ «Сакральні пам'ятки» [8].

Рис. 7. Музей «Бойківщина»

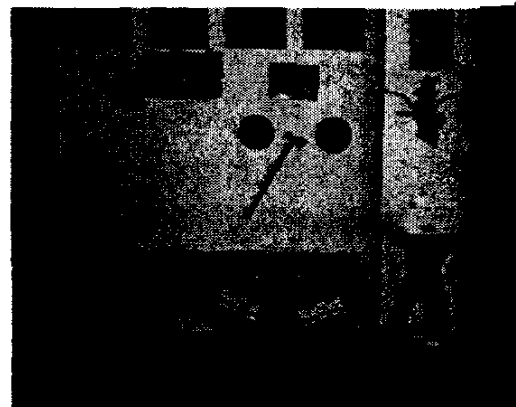

Рис. 8. Музей «Бойківщина», відділ «Побут та етнографія»

Унікальним туристичним об'єктом «Карпатський трамвай» (Вигодська вузькоколіїна залізниця) – мережа вузькоколіїних залізниць в Українських Карпатах поблизу смт. Вигода (рис. 9). У 1890 р. за сприяння власника місцевих лісопилень барона Леопольда Поппера фон Подгарі збудували вузькоколіїну залізницю довжиною 3 км. Після Другої світової війни залізничні колії продовжили і їх довжина склала 135 км. З 1990-х років, та повені знищили частину колій. Мізунки експлуатують за первісним призначенням. Нею регулярно курсують потяги, що перевозять деревину та вагонів і відкритої платформи. Поблизі встановлено пам'ятник Карпатському трамваю – паротяг ВП-4 випуску 1948 р. (рис. 10) [4]. На теренах України багато вузькоколіїнок, переважно для забезпечення промислових потреб і тільки на чотирьох здійснюється перевезення пасажирів – Гайворонській, Боржавській, Вигодській та Івано-Франківській (рис. 11).

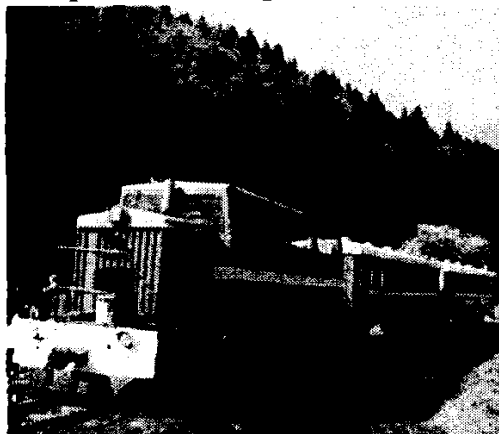

Рис. 9 Карпатський трамвай

Рис. 10 Пам'ятник Карпатському трамваю

Висновки. Виходячи із дослідження культурних рекреаційних ресурсів Долинського району можна зробити висновок: що зазначена територія надзвичайно багата на історико-культурні та рекреаційні ресурси, але вони не використовуються у повному обсязі, що пояснюється об'єктивними та суб'єктивними чинниками: низький рівень фінансування інфраструктури, відсутність необхідної реклами тощо. Для покращення туристично-рекреаційного комплексу можна запропонувати такі основні напрямки: уд

к природних та історико-культурних ресурсів району можна зробити висновок: що зазначена територія надзвичайно багата на історико-культурні та рекреаційні ресурси, але вони не використовуються у повному обсязі, що пояснюється об'єктивними та суб'єктивними чинниками: низький рівень фінансування інфраструктури, відсутність необхідної реклами тощо. Для покращення туристично-рекреаційного комплексу можна запропонувати такі основні напрямки: уд

технічної бази рекреації в районі, здійснення заходів щодо охорони, відновлення та реставрації об'єктів культурно-історичної спадщини району, розробку та втілення проектів щодо створення «зелених садів».

1. Вузькоколейна залізниця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>.
2. Гілецький Й.Р. Географія Івано-Франківської області / Й.Р. Гілецький. – Львів: ВНГЛ-Класика, 2003. – 165 с.
3. Карпатська кам'яна стіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rtic.if.ua/>.
4. Карпатський трамвай [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>.
5. Коротка історія Святопреображенського монастиря отців Василіан, що на Яській Гірці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osbm-hoshiv.in.ua/>.
6. Любинська І.Б. Природні об'єкти як основа розвитку рекреаційного комплексу Деражнянського району / І.Б. Любинська, Т.М. Німчук // Охорона довкілля: проблеми збалансованого природокористування: матер. Міжн. конф. (10–11 травня 2011 р., м. Кам'янець-Подільський). – Кам'янець-Подільський: Моршинський, 2011. – С. 244–249.
7. Монастирський В. Туристичні ресурси Долинського району Івано-Франківської області / В. Монастирський // Вісник Львівського ун-ту. Серія міжнародні відносини. – 2008. – Вип. 24. – С. 208–211.
8. Музей «Бойківщина» збирає, зберігає, вивчає та експонує етнографічні колекції, знайомлять сучасників із культурою бойків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://museum.dolyzna.info/>.
9. Скелі Довбуша (печерний комплекс) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/>.
10. Стецко В. Повстанський бастион – Яворина / В. Стецко // Україна молода. – 2004. № 196 – С. 16.

Ситник О.І., Слободянюк Ю.І.

Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини, м. Умань (Черкаська обл.), Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РІЧКИ ПІВДЕННИЙ БУГ З РЕКРЕАЦІЙНОЮ МЕТОЮ У МЕЖАХ НЕМИРІВСЬКОГО РАЙОНУ

Постановка проблеми. Туристично-рекреаційна діяльність, набуваючи рис масового соціально-економічного явища, відіграє важливу роль у регіональному розвитку [6]. Зважаючи на кризову ситуацію в світі загалом та в Україні, зокрема, велика кількість людей віддає перевагу відпочинку недалеко від місця свого проживання. Якість такого відпочинку залежить від рекреаційного потенціалу